

перш за все отримати певну фактичну інформацію про такі параметри багаторічного спортивного шляху ігровика:

- терміни початку спортивної спеціалізації;
- терміни виконання розрядних нормативів;
- терміни досягнення найвищих спортивних результатів;
- конкретні дані про зрізову динаміку показників фізичного розвитку

Піднявши таку проблему ми поставили мету розробити і науково обґрунтувати нову методикку відбору і спортивного орієнтування дітей і підлітків у різних видах спортивних ігор (на прикладі баскетболу, волейболу і гандболу).

В процесі дослідження ми використовували такі методи, як вивчення, узагальнення і аналіз науково-методичної літератури, досвід практичної роботи тренерів і вчителів фізичного виховання, опитування і анкетування, педагогічне спостереження.

В попередніх дослідженнях ми вимірювали морфо-функціональні показники, комплексно реєстрували технічні і фізичні дані.

Після проведення попередніх досліджень ми можемо зробити висновок, що більшість тренерів та вчителів фізичної культури не цілеспрямовано впливають на формування спортивного інтересу у дітей в процесі відбору, а запропоновані тести дозволять розробити систему оцінки здібностей дітей та підлітків до занять різними видами спортивних ігор.

БІОЛОГІЧНІ КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ЮНИХ БАСКЕТБОЛІСТОК

ТИМОШЕНКО ОЛЕКСІЙ

Український державний університет фізичного виховання і спорту

Аналіз науково-методичної літератури останніх років показує, що питанню відбору дівчаток у спорті приділяється велика увага (Волков В.М., Філін В.П., 1983; Булгакова Н.Ж., 1986; Волков Л.В., 1988; Іванів В.П., Чуча Н.І., 1992; Давидов В.Ю., 1995 та інші).

Ігрова ефективність залежить від просторово-часової точності змагальних дій, які в свою чергу, зумовлюються морфо-функціональними і психофізичними особливостями розвитку організму. Відомо, що ця залежність в різних вікових періодах, особливо в передпубертатному і пубертатному, змінюється в залежності від інтенсивності біологічного дозрівання дівчаток-підлітків.

З метою визначення вікових особливостей і динаміки розвитку спеціалізованих рухових навичок дівчаток, які займаються баскетболом, були проведені дослідження. В них брали участь дівчатка 10-14 років (п'ять вікових груп), які займаються в ДЮСШ на відділенні ба-

скетболу в кількості 58 чоловік. Спостереження проводились на протязі двох років в один і той же час в однакових умовах.

Просторово-часова точність ігрових дій баскетболісток досліджувалась за спеціальними педагогічними тестами. Визначались: швидкість ведення м'яча 30 м, швидкість і точність передач, точність штрафних кидків, швидкість і точність кидків з точок, а також шляхом спостереження був виявлений показник ефективності змагальної діяльності.

Морфологічно-функціональні особливості досліджуваних вивчалися за загальнопризнаними відомими методиками. Так, морфологічні показники, які включають в себе ріст стоячи, довжину руки, ширину кисті, довжину ступні до 12 років розвиваються невеликими темпами, а починаючи з 13 років спостерігається великий приріст цих показників. Що стосується функціональних даних, то аеробні можливості мають тенденцію до рівномірного розвитку у віці з 10 до 14 років.

Високий статистичний взаємозв'язок морфологічно-функціональних особливостей розвитку організму дівчаток 10-14 років з показниками просторово-часової точності ігрових дій характерний в 12 років для аеробних можливостей (МПК) з швидкістю передач ($r \approx 0,919$), в 13 років для довжини ступні з точністю передач ($r \approx 0,942$) і показником швидкості і точності кидків з точок ($r \approx 0,964$), в 14 років для ширини кисті з точністю передач ($r \approx 0,820$) і для росту стоячи з точністю кидків з точок ($r \approx 0,877$): Показник ефективності змагальної діяльності корелює в 12 років з довжиною руки ($r \approx 0,984$). Приведено кореляцію при $p < 0,05$.

Психофізіологічні показники реєструвалися на прикладі ДПФІМ, розробленому в НДІ психології НАН України. Визначались проста рухова реакція на світловий і звуковий подразники, складна рухова реакція на світловий подразник, частота рухів у тепінг-тесті, фізіологічний тремор руки, координація рухів, реакція на рухомий об'єкт, швидкість переробки інформації.

При цьому встановлено, що проста рухова реакція на світловий і звуковий подразники, складна рухова реакція на світловий подразник, координація рухів, фізіологічний тремор руки, швидкість переробки інформації покращуються у віці з 10 до 14 років. Дані частоти рухів у тепінг-тесті, реакції на рухомий об'єкт у віці 13-14 років уповільнюються в розвитку.

В 11 років з швидкістю передач корелює частота рухів в тепінг-тесті ($r \approx 0,945$), з точністю передач - фізіологічний тремор руки ($r \approx 0,923$), з показником швидкості і точності передач - проста і складна рухова реакція на світловий подразник ($r \approx 0,844$, $r \approx 0,823$) і частота рухів у тепінг-тесті ($r \approx 0,845$), із швидкістю кидків з точок - проста рухова реакція на світловий і звуковий подразники ($r \approx 0,952$, $r \approx 0,933$).

складна рухова реакція на світловий подразник ($r \approx 0,997$), у 12 років з точністю штрафних кидків - проста рухова реакція на звуковий подразник ($r \approx 0,999$) і складна рухова реакція на світловий подразник ($r \approx 0,997$). В 14 років висока кореляція спостерігається між точністю передачі і координацією рухів ($r \approx 0,966$), точністю штрафних кидків і швидкістю переробки інформації ($r \approx 0,889$). З ефективністю змагальної діяльності високий статистичний взаємозв'язок був виявлений у дівчаток 10 років з реакцією на рухомий об'єкт ($r \approx 0,823$), у дівчаток 12 років - з частотою рухів в теплінг-тесті ($r \approx 0,996$). Приведено кореляції при $p < 0,05$.

У підсумку можна виділити такі положення: найбільший приріст морфофункціональних особливостей розвитку організму дівчаток спостерігається в 13-14 років, в цьому періоді вони випереджають у розвитку хлопчиків. Психофізіологічні характеристики покращуються рівномірно з 10 до 14 років, за виключенням частоти рухів в теплінг-тесті і реакції на рухомий об'єкт, де у віці 13-14 років вони уповільнюються у своєму розвитку.

Високий статистичний взаємозв'язок морфофункціональних характеристик з просторово-часовими показниками ігрових дій спостерігається в 13-14 років. Взаємозв'язок психофізіологічних і просторово-часових характеристик найдено в 11-12 і 14 років.

Найбільша кількість інформативних морфофункціональних і психофізіологічних особливостей по відношенню до спортивної діяльності відмічено в 10 і 12 річних баскетболісток. Такими показниками є: 10 років - реакція на рухомий об'єкт, а в 12 років - довжина руки та частота рухів у теплінг-тесті. Ці показники рекомендуємо до використання для контролю за функціональною підготовленістю юних спортсменок і у відборі до участі в змаганнях.

ВПЛИВ ВІДБОРУ ТА МЕТОДИКИ ТРЕНУВАННЯ НА ДИНАМІКУ ПОКАЗНИКІВ ПІДГОТОВКИ ГІМНАСТІВ

БОРЦОВ СЕРГІЙ

Слов'янський державний педагогічний інститут

Діагностика спортивних здібностей з метою відбору є однією з актуальних проблем у гімнастиці. Для її експериментального дослідження впродовж кількох років проводили комплексне тестування дітей 7 та 8 років. Нами визначено інтегральний показник рівня спортивних здібностей і готовності до занять гімнастикою. Формували експериментальні групи з високими показниками і контрольні - з задовільними. Тренування проводили у контрольних групах за традиційною методикою, а у експериментальних за вдосконаленою. Що-